

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

**ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ
ГІСТОРЫЯ КНІЖНАЙ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ**

спецыяльнасці перападрыхтоўкі
2-23 02 71 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія,
кваліфікацыя: бібліятэкар-бібліёграф,
у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,
зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
ад 28.09.2020 № 260, рэг. № 25-13/126

Распрацоўшчык праграмы:

Н.Ю. Бязозкіна, дацэнт кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Пратакол пасяджэння ад 07.06.2022 № 33

Саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Пратакол пасяджэння ад 14.06.2022 № 6

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Пратакол пасяджэння ад 15.06.2022 № 5

УВОДЗІНЫ

Вучэбная праграма па дысцыпліне “Гісторыя кніжнай культуры Беларусі” складзена ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 2-23 02 71 “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 28.09.2020 № 259.

Для вывучэння дысцыпліны “Гісторыя кніжнай культуры Беларусі” прадугледжаны 24 вучэбныя гадзіны, якія ўключаюць 14 вучэбных гадзін аўдыторных заняткаў (з іх 12 вучэбных гадзін – лекцыі, 2 вучэбныя гадзіны – круглы стол); 10 вучэбных гадзін – самастойная работа слухачоў.

Дысцыпліна “Гісторыя кніжнай культуры Беларусі” адносіцца да кампанента тыпавога вучэбнага плана “Агульнапрафесійныя дысцыпліны” і дапаўняе праграму агульнапрафесійнай дысцыпліны “Бібліятэказнаўства”.

Актуальнасць вучэбнай праграмы абумоўлена неабходнасцю засваення сацыякультурнай прыроды кнігі і кніжнай культуры ў іх дынаміцы, выкарыстання ведаў па гісторыі кніжнай культуры у прафесійнай дзейнасці бібліятэкара.

Мэта: вывучэнне тэарэтычных асноў і практычнага вопыту ў галіне гісторыі кнігадрукавання і бібліятэчнай справы.

Задачы:

азнаёміць з асноўнымі кірункамі, працэсамі, з’явамі, якія адбываліся ў галіне кнігадрукавання і распаўсюджвання друкаванай прадукцыі на тэрыторыі беларускіх зямель;

даць уяўленне аб сутнасці бібліятэчнага абслугоўвання, ролі бібліятэк у задавальненні інфармацыйных патрэбнасцей у розныя гістарычныя перыяды развіцця грамадства;

вызначыць асноўныя гістарычныя перыяды эвалюцыі поглядаў на бібліятэку, яе сутнасць, асноўныя мэты, задачы, кірункі дзейнасці.

Метады навучання: метады аналізу канкрэтных сітуацый, наглядныя і інтэрактыўныя метады і інш.

Сродкі навучання: друкаваныя выданні; аўдыявізуальныя матэрыялы (слайды, мультымедычныя прэзентацыі).

Форма атрымання адукацыі: завочная.

Формы вучэбных заняткаў: лекцыі, круглы стол.

Асноўныя патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці слухачоў.

У выніку асваення дысцыпліны ў слухача павінны быць сфарміраваны сацыяльна-асабовыя, акадэмічныя і прафесійныя кампетэнцыі.

Патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асабовых кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць ідэалогію беларускай дзяржавы, яе грамадскае прызначэнне, маральныя і прававыя нормы, умець улічваць іх у сваёй прафесійнай дзейнасці;

умець арыентавацца ў працэсах і тэндэнцыях развіцця сучаснага грамадства;

умець выкладаць і адстойваць каштоўнасці, ідэі, прадстаўлення, якія складаюць аснову арганізацыі і дзейнасці беларускага грамадства і дзяржавы, валодаць якасцямі грамадзянскасці.

Патрабаванні да фарміравання акадэмічных кампетэнцый:

Слухачы павінны

ведаць гісторыю і асноўныя тэндэнцыі развіцця кніжнай культуры;

ведаць этапы станаўлення і развіцця кнігадрукавання і распаўсюджвання друкаванай прадукцыі на тэрыторыі Беларусі;

ведаць асноўныя этапы эвалюцыі бібліятэк і бібліятэчнай справы;

ведаць асноўныя мэты, задачы, функцыі, кірункі дзейнасці бібліятэк у розныя гістарычныя перыяды;

ведаць асноўныя тыпы і віды бібліятэк у іх гістарычным развіцці;

Патрабаванні да фарміравання прафесійных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць асаблівасці развіцця сетак і сістэм бібліятэк, якія існавалі на Беларусі ў розныя гістарычныя перыяды;

умець карыстацца асноўнымі паняццямі, звязанымі з гісторыяй кнігадрукавання і бібліятэчнай справы;

умець выкарыстоўваць веды па гісторыі кніжнай культуры у прафесійнай дзейнасці.

У змест вучэбнай праграмы ўключаны матэрыялы для аўдыторнай работы з прымяненнем актыўных форм навучання і заданні для самастойнай работы.

Кантроль самастойнай работы слухачоў ажыццяўляецца падчас вучэбных заняткаў і бягучай атэстацыі. Пытанні і заданні для самастойнай работы ўключаны ў матэрыялы для бягучай атэстацыі.

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ

Раздзел 1 Кнігадрукаванне ў XV–XX стст.

Тэма 1.1 Месца кнігі ў сістэме культуры (2 гадзіны, лекцыя)

Сутнасць кнігі. Кніга ў сістэме культуры. Функцыянальная роля кнігі ў развіцці культуры. Структурныя элементы кнігі. Паліграфічнае і мастацкае афармленне кнігі. Экслібрыс.

Узнікненне пісьменнасці. Асноўныя этапы развіцця пісьма. Класіфікацыя сістэм пісьма. Піктаграфія. Ідэаграфічнае пісьмо. Фанетычнае пісьмо. Матэрыялы для пісьма.

З’яўленне і развіццё рукапіснай кнігі. Выкарыстанне розных відаў матэрыялаў для стварэння кніг. Кніга ў антычным грамадстве. Візантыйская рукапісная кніга. Рукапісныя кнігі народаў Старажытнага Усходу. Лацінская рукапісная кніга. Славянскія рукапісныя кнігі. Беларуская рукапісная кніга.

Тэма 1.2 Станаўленне і развіццё кнігадрукавання ў XV–XX стст. (2 гадзіны, лекцыя)

Спосабы друкавання ў старажытнасці. Ксілаграфічны друк. Вынаходства друкарскага станка Іаганам Гутэнбергам. Інкунабулы – першыя друкаваныя кнігі. Распаўсюджванне кнігадрукавання ў Заходняй Еўропе ў XV ст. Друкарня Альда Мануцыя ў Венецыі. З’яўленне першых друкаваных кніг на кірыліцы. Швайпольт Фіоль.

Роля кнігі ў рэфармацыйным руху. Царкоўная цэнзура. “Індэкс забароненых кніг”. Стварэнне буйных выдавецкіх і друкарскіх прадпрыемстваў: Мануцыі ў Венецыі, Эццены ў Парыжы, Плантэны ў Антвэрпене і інш. Развіццё тэорыі і практыкі стварэння шрыфтоў. Кнігавыдавецкая дзейнасць Эльзевіраў. Заснаванне каралеўскай друкарні ў Парыжы. Мастацкае афармленне кніг у XVII ст.

Уплыў французскай культуры XVIII ст. на кніжную справу ў іншых краінах. Друкарская дзейнасць У. Керзана, Д. Баскервіля, Д. Бадоні, Б. Франкліна. Афармленне кніжнай прадукцыі. Французская ілюстраваная кніга. Выданні Уільяма Блейка.

Тэхнічныя вынаходствы ў галіне кнігадрукавання. Літаграфія. Развіццё палітычнай карыкатуры. Часопісы “Карыкатура” і “Шарывары”. Перыядычныя літаратурныя зборнікі – альманахі. “Альманах муз” Фрыдрыха Шылера. Выдавецкая дзейнасць П. Ларуса. Кніжныя гравюры Г. Дарэ.

Пачатак кнігадрукавання ў Маскве. “Апостал” (1564). Кнігадрукаванне ў Расіі ў першай палове XVII ст. Выдавецкая дзейнасць Сімяона Полацкага. Выпуск падручнікаў. Друкарская дзейнасць Іллі Капіевіча. Рэформа друку. Стварэнне грамадзянскага шрыфту. Кніга пятроўскага часу. Першая друкаваная газета “Ведамасці”. Стварэнне Расійскай акадэміі навук і акадэмічнай друкарні. Адкрыццё друкарні пры Маскоўскім універсітэце. Кнігавыдавецкая дзейнасць М. Навікова.

Выдавецкая справа ў першай палове XIX ст. Цэнзурны статут. Выдавецкая дзейнасць А. Смірдзіна і М. Някрасава. “Живописное обозрение” – першы ілюстраваны часопіс ў Расіі. Буйныя выдавецкія прадпрыемствы другой паловы XIX – пачатку XX ст. (М. Вольф, А. Маркс, А. Суворын, І. Сыцін і інш.). Прыватныя выдаўцы К. Салдаценкаў, Л. Панцялееў, Ф. Паўленкаў і інш. Часопіс “Мир искусства”. Асаблівасці мастацкага афармлення кніг.

Раздзел 2 Кнігадрукаванне Беларусі

Тэма 2.1 Кнігадрукаванне Беларусі (XVI – першая палова XVII ст.)
(2 гадзіны, лекцыя)

Францыск Скарына – беларускі першадрукар і асветнік. Пражскі перыяд друкарскай дзейнасці Ф. Скарыны. Першае пражскае выданне – “Псалтыр”. Выданне “Бібліі”. Віленскі перыяд жыцця Скарыны. “Малая падарожная кніжка” і “Апостал”. Апошні перыяд жыцця Ф. Скарыны. Значэнне асветніцкай дзейнасці Скарыны для развіцця культуры беларускага і ўсіх усходнеславянскіх народаў.

Уздым і развіццё беларускай культуры ў канцы XVI – пачатку XVII ст. Уплыў Рэфармацыі на актывізацыю кнігавыдавецкай дзейнасці. Стварэнне першых рэфармацыйных друкарняў. Уклад Мікалая Радзівіла Чорнага ў развіццё кнігадрукавання. Друкарня ў Брэсце – першая друкарня на тэрыторыі Беларусі. Брэсцкая Біблія. Сымон Будны. Нясвіжскі катэхізіс – першая на Беларусі кніга на беларускай мове. “Евангелле” Васіля Цяпінскага. Заблудаўская друкарня Рыгора Хадкевіча. Друкарская дзейнасць Івана Фёдарава і Пятра Мсціслаўца.

Літаратурны і выдавецкі цэнтр Мамонічаў у Вільні. Выпуск Мамонічамі падручнікаў (“Граматыка славянскай мовы”, “Дыялектыка”) і афіцыйных выданняў (“Трыбунал”, “Статут Вялікага Княства Літоўскага”).

Развіццё брацкага кнігадрукавання. Выданне кніг Лаўрэнція Зізання ў Віленскай брацкай друкарні. Брацкая друкарня ў Еўі. Выдавецкая дзейнасць Спірыдона Собаля. Друкарня ў Куцейні.

Тэма 2.2 Развіццё кнігадрукавання Беларусі ў другой палове XVII – пачатку XX ст. (2 гадзіны, лекцыя)

Пагаршэнне ўмоў для развіцця культуры ў канцы XVII – XVIII ст. Дзейнасць Магілёўскай брацкай друкарні. Магілёўская школа гравюры. Максім і Васіль Вашчанкі, Фёдар Ангілейка і іншыя майстры. Дзейнасць друкарняў у Слуцку і Пінску. Друкарня ў Супраслі. Адкрыццё “каралеўскай друкарні” Антонам Тызенгаўзам у Гродне. Магілёўская прыдворная друкарня Станіслава Богуша-Сестранцэвіча. Нясвіжская друкарня Радзівілаў.

Развіццё культуры, асветы і кнігадрукавання ў першай палове XIX ст. Цэнзура. Дзейнасць друкарняў трох тыпаў (казённыя, царкоўныя, прыватныя). Стварэнне друкарняў пры Віцебскім, Гродзенскім і Мінскім губернскіх праўленнях. Друкаваная прадукцыя царкоўных друкарняў.

Узнаўленне прыватнага кнігадрукавання. Выданні мінскіх прыватных выдаўцоў З. Прэса і І. Стэфановіча. Выдаўцы-аўтары І. Легатовіч, К. Тыфенбах, К. Гюбэнталь і інш.

Выдавецкая дзейнасць у другой палове XIX ст. Пераход выдання кніг да буржуазных прадпрымальнікаў. Выдавецкая дзейнасць губернскіх статыстычных камітэтаў, Віцебскай вучонай камісіі, навуковых таварыстваў і іншых устаноў. Выданне краянаўчых даследаванняў А. Сапунова, А. Семянтоўскага, А. Смародскага, Е. Раманава, Е. Арлоўскага і інш. “Мінскі лісток” – першая прыватная грамадска-літаратурная газета.

Кнігадрукаванне на беларускай мове ў пачатку XX ст. Дзейнасць выдавецкага таварыства “Загляне сонца і ў наша аконца” і выдавецтва А. Грыневіча ў Пецярбургу. Роля выдавецтваў “Круг беларускі”, “Наша ніва”, “Наша хата”, “Гоман”, “Беларускае выдавецкае таварыства” і іншых у распаўсюджванні беларускіх кніг. Першыя часопісы і газеты на беларускай мове – “Наша доля”, “Наша ніва”, “Саха”, “Лучынка”.

Раздел 3 Гісторыя бібліятэчнай справы Беларусі

Тэма 3.1 Станаўленне і развіццё бібліятэк на беларускіх землях у XVI – першай палове XVII ст. (2 гадзіны, лекцыя)

З’яўленне першых бібліятэк на беларускіх землях. Бібліятэкі пры царквах і манастырах. Бібліятэка Полацкага Сафійскага сабора. Бібліятэка Супрасльскага манастыра.

Роля бібліятэк навучальных устаноў у распаўсюджванні ведаў. Уплыў бібліятэкі Віленскай акадэміі на развіццё навукі і адукацыі.

Стварэнне прыватных бібліятэк на беларускіх землях. Бібліятэка Альбрэхта Гаштольда. Кнігазбор Юрыя Алелькавіча. Бібліятэка Нясвіжскай ардынацыі Радзівілаў – адна з буйнейшых прыватных кніжных калекцый Еўропы. Прыватныя бібліятэкі Сапегаў, Зяновічаў, Хадкевічаў і інш. Бібліятэка Саламона Рысінскага.

Тэма 3.2 Развіццё бібліятэк Беларусі ў другой палове XVII – XVIII ст. (2 гадзіны, лекцыя)

Сацыяльна-эканамічнае і культурнае становішча Беларусі. Пашырэнне сеткі школьных бібліятэк. Дзейнасць бібліятэк, створаных рознымі канфесіямі. Бібліятэка Жыровіцкага манастыра. Развіццё бібліятэкі Супрасльскага манастыра.

Рэформа сістэмы адукацыі Станіслава Канарскага. Роля Эдукацыйнай камісіі ў развіцці адукацыі. Адкрыццё новых навучальных устаноў. Стварэнне новых падручнікаў. Роля бібліятэкі Віленскай езуіцкай акадэміі ў распаўсюджванні навуковых ведаў. Атрыманне абавязковага экзэмпляра твораў друку для папаўнення фондаў бібліятэкі. Кнігазборы езуіцкіх калегіумаў. Дзейнасць бібліятэкі Полацкага езуіцкага калегіума. Распаўсюджванне ідэй Асветніцтва ў другой палове XVIII ст. Удзел Марціна Пачобута-Адлянцкага ў адукацыйнай і выдавецкай дзейнасці Віленскай

акадэміі. Бібліятэка Віленскай абсерваторыі. Бібліятэка пры Гродзенскай медыцынскай школе – першая медыцынская бібліятэка Беларусі.

Прыватныя бібліятэкі Беларусі. Бібліятэкі Радзівілаў. Бібліятэка Нясвіжскай ардынацыі Радзівілаў. Бібліятэка Іахіма Храптовіча. Лёс буйнейшых прыватных бібліятэк у часы войнаў і падзелаў Рэчы Паспалітай.

Беларусь у складзе Расійскай імперыі. Распаўсюджванне сістэмы расійскай адукацыі. Бібліятэкі народных вучылішчаў.

Тэма 3.3 Дзейнасць бібліятэк Беларусі ў 1801–1860 гг. (2 гадзіны, самастойная работа)

Сацыяльна-эканамічныя і палітычныя ўмовы развіцця адукацыі, навукі і культуры. Развіццё бібліятэкі Віленскага ўніверсітэта – цэнтра Віленскай навучальнай акругі. Гісторыка-кнігазнаўчыя і бібліяграфічныя працы выкладчыкаў Віленскага ўніверсітэта (І. Лялевель, А. Багаткевіч). Фарміраванне даведачна-бібліяграфічнага апарату. Змяненне складу бібліятэчнага фонду. Рэарганізацыя Полацкага езуіцкага калегіума і развіццё яго бібліятэкі. Спецыяльная бібліятэка Горы-Горацкай земляробчай школы (земляробчага інстытута).

Прыватныя бібліятэкі на беларускіх землях. Бібліятэка Уладзіслава Сыракомлі. Прыватныя бібліятэкі вядомых вучоных (Тышкевічы, Канстанцін Тызенгаўз). Кнігазбор Пуслоўскіх.

Стварэнне публічных бібліятэк на тэрыторыі Беларусі. Магілёўская публічная бібліятэка. Гродзенская публічная бібліятэка. Стварэнне публічнай бібліятэкі ў Мінску. Віцебская публічная бібліятэка.

Тэма 3.4 Бібліятэкі Беларусі ў 1861–1900 гг. (2 гадзіны, самастойная работа)

Развіццё адукацыі, навукі і культуры ў новых сацыяльна-эканамічных ўмовах. Роля бібліятэк навучальных устаноў у распаўсюджванні ведаў. Пашырэнне дзейнасці бібліятэк гімназій і павятовых вучылішчаў.

Развіццё публічных бібліятэк. Друкаваныя каталогі бібліятэк як крыніца інфармацыі аб складзе бібліятэчных фондаў. Віленская публічная бібліятэка – буйнейшая бібліятэка Паўночна-Заходняга краю.

Прыватныя кніжныя калекцыі вядомых вучоных (У. Дыбоўскі, Я. Наркевіч-Ёдка, А. Багдановіч, М. Доўнар-Запольскі, А. Ельскі, Г. Татур і інш.). Бібліятэка Нясвіжскай ардынацыі Радзівілаў.

Грамадскія і ведамасныя бібліятэкі. Бібліятэкі медыцынскіх, сельскагаспадарчых і іншых таварыстваў.

Арганізацыя камерцыйных бібліятэк.

Тэма 3.5 Развіццё бібліятэчнай справы ў пачатку ХХ ст. (6 гадзін, з іх: 2 гадзіны – круглы стол, 4 гадзіны – самастойная работа)

Развіццё грамадскай думкі, навукі, культуры ў пачатку ХХ ст. Арганізацыя і развіццё сеткі бібліятэк пры навучальных установах Віленскай навучальнай акругі.

Віленская публічная бібліятэка. Крыніцы папаўнення (атрыманне выданняў друкарняў Паўночна-Заходняга краю, прыватных кніжных калекцый, кнігаабмен) і склад бібліятэчных фондаў. Адкрыццё грамадскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна ў Мінску. Фарміраванне і абарачальнасць бібліятэчных фондаў. Гродзенская публічная бібліятэка. Стварэнне Мінскай гарадской публічнай бібліятэкі-чытальні імя Л. М. Талстога.

Бібліятэкі Віцебскай вучонай архіўнай камісіі, Мінскай балотнай станцыі, Мінскага таварыства аматараў прыродазнаўства, этнаграфіі і археалогіі і іншыя спецыяльныя бібліятэкі.

Прыватныя бібліятэкі В. Арсеннева, І. Каладзева, Б. Эпімаха-Шыпілы, В. Федаровіча і інш.

Тэма 3.6 Інфармацыйна-бібліятэчная дзейнасць у БССР (2 гадзіны, самастойная работа)

Станаўленне сістэмы бібліятэк у БССР. Стварэнне Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і яго бібліятэкі. Арганізацыя Беларускай дзяржаўнай бібліятэкі. Абавязковы экзэмпляр твораў друку. Інстытут беларускай культуры і бібліятэка Інбелкульту. Рэарганізацыя Інбелкульту ў Акадэмію навук БССР. Дзейнасць акадэмічнай бібліятэкі. Бібліятэкі вышэйшых навучальных устаноў.

Знішчэнне культурных і адукацыйных устаноў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Аднаўленне фондаў бібліятэк БССР. Дзейнасць бібліятэк у пасляваенны перыяд.

Стварэнне цэнтралізаваных сістэм бібліятэк. Дзейнасць публічных бібліятэк у новых умовах. Стварэнне сістэмы рэспубліканскіх бібліятэк. Сумесная дзейнасць органаў навукова-тэхнічнай інфармацыі, навуковых і навукова-тэхнічных бібліятэк.

Фарміраванне і выкарыстанне фондаў бібліятэк. Асноўныя крыніцы папаўнення бібліятэчных фондаў. Сістэма дэпазітарнага захоўвання бібліятэк БССР. Каардынацыя ў фарміраванні фондаў бібліятэк замежнымі выданнямі. Міжнародны кнігаабмен.

Асноўныя формы інфармацыйна-бібліятэчнага абслугоўвання: тэматычныя выставы, выставы новых паступленняў, спісы новай літаратуры, агляды літаратуры, дні інфармацыі, дні спецыяліста і інш.

Стварэнне асноўных бібліяграфічных цэнтраў БССР (Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна, Бібліятэка Акадэміі навук).

МАТЭРЫЯЛЫ ДА АЎДЫТОРНАЙ РАБОТЫ З ПРЫМЯНЕННЕМ АКТЫЎНЫХ ФОРМ НАВУЧАННЯ

Круглы стол

Тэма 3.5 Развіццё бібліятэчнай справы ў пачатку XX ст. (2 гадзіны) *Публічныя бібліятэкі Беларусі ў пачатку XX ст.*

Мэта: замацаваць тэарэтычныя веды, якія датычацца развіцця бібліятэчнай справы Беларусі ў пачатку XX ст.

Задачы:

прааналізаваць дзейнасць публічных бібліятэк у пачатку XX ст.;
прааналізаваць дзейнасць грамадскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна ў Мінску.

Парадак узаемадзеяння:

1. Адкрыццё круглага стала.
2. Прэзентацыя тэмы, мэты і задач круглага стала.
3. Прэзентацыя пытанняў круглага стала.
4. Абмеркаванне пытанняў круглага стала.
5. Абагульненне вынікаў круглага стала.

Пытанні для абмеркавання:

1. Дзейнасць публічных бібліятэк Беларусі ў пачатку XX ст.
2. Адкрыццё і дзейнасць грамадскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна ў Мінску.
3. Фарміраванне фондаў бібліятэкі імя А. С. Пушкіна: крыніцы паступлення літаратуры, абарачальнасць фондаў.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Раздзел 3 Гісторыя бібліятэчнай справы Беларусі

Тэма 3.3 Дзейнасць бібліятэк Беларусі ў 1801–1860 гг.

Заданне (2 гадзіны)

Знайсці адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Прыватныя бібліятэкі на Беларусі.
2. Стварэнне публічных бібліятэк на тэрыторыі Беларусі.
3. Спецыяльная бібліятэка Горы-Горацкай земляробчай школы (земляробчага інстытута).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 15–30].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 22, 26, 27).

Тэма 3.4 Бібліятэкі Беларусі ў 1861–1900 гг.

Заданне (2 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Развіццё публічных бібліятэк Беларусі ў 1861–1900 гг.
2. Дзейнасць Віленскай публічнай бібліятэкі – буйнейшай бібліятэкі Паўночна-заходняга краю.

Літаратура для самастойнага вывучэння:[1, с. 42–52; 5, с. 33–37].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 25, 28).

Тэма 3.5 Развіццё бібліятэчнай справы ў пачатку ХХ ст.

Заданне (4 гадзіны):

Падрыхтаваць матэрыялы, прысвечаныя дзейнасці публічных бібліятэк Беларусі, для абмеркавання на круглым stole, па наступных пытаннях:

1. Дзейнасць публічных бібліятэк Беларусі ў пачатку ХХ ст.
2. Адкрыццё грамадскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна ў Мінску.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 53–65; 8, с. 206–215].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 29).

Тэма 3.6 Інфармацыйна-бібліятэчная дзейнасць у БССР

Заданне (2 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Стварэнне Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і яго бібліятэкі.
2. Дзейнасць Беларускай дзяржаўнай бібліятэкі.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 66–81; 6, с. 54–62].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 30).

Форма бягучай атэстацыі – залік.

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар ІПКіПК

А.А.Філіпаў

. .2022

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ БЯГУЧАЙ АТЭСТАЦЫІ СЛУХАЧОЎ

Пытанні для правядзення заліку па дысцыпліне “Гісторыя кніжнай культуры Беларусі”

1. Месца кнігі ў сістэме культуры.
2. Функцыянальная роля кнігі ў развіцці культуры.
3. Структурныя элементы кнігі.
4. Беларуская рукапісная кніга.
5. Паходжанне і развіццё кнігадрукавання.
6. Роля кнігі ў рэфармацыйным руху.
7. Кнігавыдавецкая дзейнасць Эльзевіраў.
8. Пачатак кнігадрукавання ў Маскве.
9. Выдавецкая дзейнасць Сімяона Полацкага.
10. Кнігавыдавецкая дзейнасць Івана Фёдарова і Пятра Мсціслаўца.
11. Буйныя выдавецкія прадпрыемствы Расіі другой паловы XIX – пачатку XX ст.
12. Францыск Скарына – беларускі першадрукар і асветнік.
13. Уплыў Рэфармацыі на актывізацыю кнігавыдавецкай дзейнасці.
14. Дзейнасць праваслаўнага літаратурнага і выдавецкага цэнтра Мамонічаў ў Вільні.
15. Развіццё брацкага кнігадрукавання.
16. Дзейнасць Магілёўскай брацкай друкарні.
17. Друкарская дзейнасць І. Капіевіча.
18. Выдавецкая дзейнасць на Беларусі ў другой палове XIX ст.
19. Кнігадрукаванне на беларускай мове ў пачатку XX ст.
20. З’яўленне першых бібліятэк на беларускіх землях.
21. Стварэнне прыватных бібліятэк на беларускіх землях.
22. Бібліятэка Нясвіжскай ардынацыі Радзівілаў.
23. Развіццё бібліятэк Беларусі ў другой палове XVII – XVIII ст.
24. Бібліятэка Віленскага ўніверсітэта, яе роля ў распаўсюджванні ведаў.
25. Дзейнасць Віленскай публічнай бібліятэкі.
26. Дзейнасць бібліятэк Беларусі ў 1801–1860 гг.

27. Стварэнне публічных бібліятэк на тэрыторыі Беларусі.
28. Бібліятэкі Беларусі ў 1861–1900 гг.
29. Развіццё бібліятэчнай справы Беларусі ў пачатку XX ст.
30. Інфармацыйна-бібліятэчная дзейнасць у БССР.
31. Дзейнасць публічных бібліятэк Беларусі ў пачатку XX ст.

СПІС РЭКАМЕНДУЕМАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная

1. Бязозкіна, Н. Ю. Гісторыя кнігадрукавання Беларусі (XVI – пач. XX ст.): вучэб. дапам. / Н. Ю. Бязозкіна. – 2-е выд. – Мінск : Беларус. навука, 2017. – 199 с. – Рэжым доступу: http://unicat.nlb.by/opac/pls/pages.view_doc?off=0&size=20&qid=59657&format=full&nn=7<http://unicat.nlb.by/opac/pls/pages>. – Дата доступу: 03.06.2022.

Дадатковая

2. Берэзкіна, Н. Франциск Скорина в трудах исследователей 1920-х годов / Н. Берэзкіна // Беларуская кніга ў кантэксце сусветнай кніжнай культуры : зб. навук. прац, прысвеч. 500-годдзю беларускага кнігадрукавання / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2017. – Вып. 7 : Нараджэнне кнігазнаўчай думкі і паўстанне навукі пра кнігу : vitae parallelae. – С. 151–162.

3. Берэзкіна, Н. Ю. Роль Виленской публичной библиотеки в развитии образования и науки (вторая половина XIX – начало XX в.) / Н. Ю. Берэзкіна // Бібліятэчны веснік : навук. зб. / Нац. б-ка Беларусі. – Мінск, 2020. – Вып. 12. – С. 89–96.

4. Берэзкіна, Н. Франциск Скорина: загадки, гипотезы, домыслы / Н. Берэзкіна // Бібліятэчны свет. – 2017. – № 4. – С. 9–11.

5. Берэзкіна, Н. Ю. Роль Виленского православного братства в распространении учебной литературы в XVI–XVII вв. / Н. Ю. Берэзкіна // Матэрыялы XIV Міжнародных кнігазнаўчых чытанняў, прымеркаваных да 400-годдзя першага “Буквара”, Мінск, 26–27 крас. 2018 г. / Нац. б-ка Беларусі. – Мінск, 2018. – С. 33–37.

6. Берэзкіна, Н. Ю. Франциск Скорина в справочно-библиографических изданиях XIX века / Н. Ю. Берэзкіна // Библиография. – 2017. – № 6. – С. 54–62.

7. Доўнар, Л. Беларуская кніга – як мы яе разумеем?: Навука пра кнігу / Л. Доўнар // Роднае слова. – 2022. – № 3. – С. 3–8; працяг: Там жа. – № 4. – С. 14–18.

8. Мотульский, Р. С. Библиотеки Беларуси. Из прошлого в будущее. 1917–1991 / Р. С. Мотульский. – Минск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2018. – С. 206–215.

9. Суша, А. Беларускі Буквар у нацыянальнай і сусветнай прасторы / А. Суша. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя, друк 2021. – С. 52–78.

10. Узнікненне кнігадрукавання ў Еўропе і Беларусі / [склад. А. А. Суша ; пад навук. рэд. Р. С. Матульскага]. – Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2017. – 151 с.

11. Франциск Скарына : энцыкл. / пад навук. рэд. Г. Я. Галенчанкі, А. А. Сушы ; рэдкал. ; У. У. Андрыевіч (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2017. – 565, [1] с.

Нарматыўныя прававыя акты

12. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры [Электронны рэсурс]: 20 ліпеня 2016 г., № 413-З : прыняты Палатай прадстаўнікоў 24 чэрвеня 2016 г. : адобр. Саветам Рэсп. 30 чэрвеня 2016 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. Центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Мінск, 2021. – Гл. 18, арт. 142.